

CANDIDE

ya da

İYİMSERLİK

VOLTAIRE

Çeviren: Çağla Ünder

sander yayınları

CANDIDE

ya da

İYİMSERLİK

SANDER YAYINLARI

Şakayık Sok. No: 40/8 Kat: 2 Teşvikiye Şişli/İSTANBUL
Telefon: 0212 939 76 52 - E-posta: sander@sanderyayinlari.com
www.facebook.com/sanderyayinlari
www.twitter.com/SanderYay
www.instagram.com/sanderyayinlari
<https://sanderyayinlari.com>

ISBN: 9786258064582
Yayıncı Sertifika No: 45798
1. Baskı: İstanbul 2022
İmtiyaz Sahibi: Umut Kısa
Genel Yayın Yönetmeni: Şirin Aydınır
Çeviren: Çağla Ünder
Editör: Ağâh Ensar Can
Redaksiyon: Gülden Girgin
Son Okuma: Şirin Aydınır
Mizanpaj: Özkan Köse
Kapak Tasarımı: Özkan Köse
Orijinal Adı: Candide or Optimism

BASILDIĞI YER

Deren Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Yakuplu Mah. 194 Sokak 3. Matbaacılar Sitesi No:337/338 Beylikdüzü/İstanbul
Sertifika No: 47881

© Bu kitabın tüm yayın hakları Sola Koç. Eğ. Dan. Hiz. A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

CANDIDE

YA DA İYİMSERLİK

VOLTAIRE

1. BÖLÜM

CANDIDE GÜZEL BİR ŞATODA NASIL BÜYÜTÜLDÜ VE ORADAN NASIL KOVULDU?

Bir zamanlar Vestfalya'da, Thunder-ten-tronckh Baronu'nun şatosunda, doğanın en güzel huyları bahşettiği genç bir çocuk vardı. Çehresi ruhunu yansıtıyordu. Bomboş bir zihne ve oldukça doğru bir sağduyuya sahipti. Sanıyorum ki ona bu yüzden *Candide* deniyordu. Evin eski hizmetçileri onun, Baron'un kız kardeşiyle bölgenin dürüst, iyi niyetli bir soylunun oğlu olduğuna inanıyorlardı. Nitekim genç hanım, atalarının sadece yetmiş bir kuşak soylu unvanına sahip olduğunu kanıtlayabilen bu adamla hiçbir zaman evlenmek istememişti. Çünkü adamın soy ağacının geri kalanı, zamanın yıkıcı etkisiyle kaybolup gitmişti.

Baron, Vestfalya'da yaşayan en güçlü soylulardan biriydi zira kalesinin bir kapısı ve birçok penceresi vardı. Oldukça geniş olan salonu bile bir duvar halısıyla donatılmıştı. Arka bahçesindeki tüm köpekler, ihtiyaç olduğunda bir sürü hâline gelirdi. Onları, seyisler gezdirirdi. Köyün papazı Baron'un başrahibiydi. Hepsisi ona *Efendimiz* diyor ve onun şakalarına gülüyordu.

Yaklaşık yüz altmış kilo olan Barones, bu sebepten büyük bir saygı uyandırıyor, onu daha saygın hâle getiren bir ağırbaşlılıkla da ev sahibeliği yapıyordu. On yedi yaşındaki kızı

Cunégonde gözalıcı, körpe, tombul ve dikkat çekiciydi. Baron'un oğlu ise her hâliyle babasına layık görünüyordu. Öğretmen Pangloss evin bilge kişisiydi, küçük Candide de yaşının ve karakterinin getirmiş olduğu tüm güvenle dikkatini vererek onun derslerini dinliyordu.

Pangloss, metafiziko-teoloko-kozmoko-nigoloji* öğretiyordu. Nedensiz bir etkinin olmadığını takdire şayan bir şekilde kanıtlamıştı. Mümkün olan dünyaların en iyisinde, Baron'un şatosu tüm şatoların içinde en güzeli ve hanımefendi Baronesslerin en iyisiydi.

“Başka türlü olamayacağı kanıtlandı.” dedi Pangloss. “Her şey iyi bir amaç için kaçınılmaz olarak yapılmıştır. Unutmayın ki burunlar gözlük takmak için yapılmıştır, bu yüzden gözlüklerimiz var. Bacaklar apaçık uzun çoraplar için tasarlanmıştır ve bizim uzun çoraplarımız var. Taşlar yontulmak ve şato inşa etmek içindir, bu yüzden Efendi'nin çok güzel bir şatosu var çünkü vilayetdeki en büyük Baron, en iyi yerde yaşamalıdır. Domuzlar ise yemek için yaratıldığından tüm yıl boyunca domuz eti yeriz. Bundan dolayı her şeyin yolunda olduğunu öne sürmek saçmalıktır, her şey olabilecek olanın en iyisi içindir.”

Candide dikkatle dinliyor ve masumca inanıyordu çünkü hiçbir zaman söyleme cesareti bulamamasına rağmen Matmazel Cunégonde'u son derece güzel buluyordu. Candide en büyük mutluluğun Thunder-ten-tronckh Baronu olarak doğmak, ikincisinin ise Matmazel Cunégonde olmak olacağı sonucuna vardı. Üçüncüsü onu her gün görmek ve dördüncüsü de bölgenin ve dolayısıyla tüm dünyanın en büyük filozofu olan usta Pangloss'u dinlemektir.

Bir gün Cunégonde, şatonun yakınındaki park denilebilecek küçük bir korulukta yürürken çalılarının arasında annesinin

* Orijinal metinde geçen “la métaphysico-théologo-cosmolo-nigologie” gerçek bir anlama sahip değildir. Voltaire, felsefeyle alay etmek amaçlı bu kelimeleri yaratmıştır. (ç.n)

hizmetçisi olan, oldukça sevimli ve uysal görünen küçük, esmer kıza uygulamalı fizik dersi veren Doktor Pangloss'u gördü. Matmazel Cunégonde fen bilimlerine karşı büyük bir ilgiye sahip olduğundan, tanık olduğu bu tekrarlanan deneyi nefes almadan gözlemledi. Doktorun *yeterli nedeninin** etkilerini ve sebeplerini açıkça gördü. Tedirgin, düşünceli ve öğrenme arzusuyla dolu bir hâlde genç Candide'in kendisi için ve elbette kendisinin de genç adamın *yeterli nedeni* olabileceğini düşünerek geri döndü.

Şatoya dönerken Candide ile karşılaşınca yüzü kızardı, Candide de kızarmıştı. Ona kısık bir sesle, "Merhaba." dedi ve Candide de ne dediğini bilmeden genç kıza yanıt verdi. Ertesi gün, yemekten sonra Cunégonde ve Candide masadan kalkarlarken kendilerini bir paravanın arkasında buldular. Cunégonde mendilini düşürdü, Candide onu yerden aldı. Cunégonde masumca Candide'in elini tuttu; genç adam sevinçle, duyarlılıkla ve kendine has bir zarafetle genç kızın elini öptü; dudakları birleşti, gözleri parladı, dizleri titredi, elleri yoldan çıktı. Thunder-ten-tronckh Baronu paravanın yanından geçti, bu nedeni ve etkiyi görünce Candide'in kışına tekme basarak onu şatodan kovdu. Bunun ardından Cunégonde düşüp bayıldı. Kendine gelir gelmez Barones onu tokatladı. Böylece mümkün olan şatoların en iyisi ve en güzelinde bulunan herkes dehşete düştü.

*

Leibniz'in 'yeterli neden' ilkesine yapılan bir gönderme. (ç.n)

Yüz defa kendimi öldürmek istedim fakat yaşamayı seviyordum. Bu gülünç zayıflık, belki de bizim en ölümcül arzularımızdandır. Zira insanın devamlı yere atmak istediği bir yükü, daima taşımak istemesinden daha aptalca bir şey olabilir mi? Dehşet içinde bir benliğe sahip olmak ve bu benliğe tutunmak... Bir diğer şekilde bizi tüketen yılanı, kalplerimizi yiyene kadar okşamak da niye?

Voltaire adıyla bilinen François Marie Arouet, 18. yüzyıl Fransa'sının önemli düşünürleri arasında yer alır. *Candide*, Alman filozof Leibniz'in, "Yaşadığımız dünya dünyaların en iyisidir." düşüncesinin hicvedildiği, Voltaire'in en önemli eseridir.

Vestfalya Kalesi'nde büyüyen ve hocası Pangloss tarafından kendisine öğretilen "iyimserlik felsefesi"ne inanan, açık fikirli, genç bir erkek olan Candide, Thunder-ten-Tronckh Baronu tarafından kaleden atılıyor; böylece Candide'in macera dolu fantastik yolculuğu başlamış oluyor.

Candide, Voltaire tarafından kısa, keskin bölümlerle mizahi ve hicivli bir şekilde sunuluyor.